

คู่มือ

การเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และ
การขอผ่อนผันเข้ารับราชการทหาร

สำนักกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเนชั่น

คำนำ

คู่มือการเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการขอผ่อนผันเข้ารับราชการทหารฉบับนี้ สำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้นักศึกษาที่ประสงค์จะเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และขอผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารได้ศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และทันเวลา ตามที่กำหนด

สำนักกิจการนักศึกษา หวังว่า คู่มือฉบับนี้คงมีประโยชน์กับผู้ที่ศึกษาและนำไปปฏิบัติ ไม่มากก็น้อย

สำนักกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเนชั่น

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเข้ารับราชการทหาร

(พ.ร.บ. รับราชการทหาร พ.ศ. 2497 และกฎกระทรวงออกตามความใน พ.ร.บ.ฯ พ.ศ. 2498) ประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะชายที่มีสัญชาติไทย ต้องเข้ารับราชการทหารด้วยกันทุกคน แต่มีจำนวนมากยังไม่เข้าใจ เกี่ยวกับหน้าที่การรับราชการทหารในขั้นตอนต่างๆ เช่น การขึ้นทะเบียนทหาร การรับหมายเกณฑ์ การเกณฑ์ทหาร รวมไปถึงการขอยกเว้น และการขอฟ่อนผันในการเข้ารับราชการทหาร กองประจำการ ซึ่งก่อให้เกิดความสับสน ไม่เข้าใจวิธีปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกต้อง หรือได้รับคำชี้แจงในการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จนกระทั่งต้องถูกดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก ในข้อหาหลีกเลี่ยง ชัดขึ้น ไม่ไปลงบัญชีทหารกองเกิน (ขึ้นทะเบียนทหาร) ไม่ไปรับหมายเรียก (หมายเกณฑ์) หรือไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือก (เกณฑ์ทหาร) และอื่นๆ เป็นเหตุให้ต้องเสียทั้งเวลาและทรัพย์สินในการต่อสู้คดี ดังนั้น เพื่อให้ชาวไทย ซึ่งเป็นทั้งนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้ทราบถึงหน้าที่และการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับราชการทหารได้ถูกต้อง

สำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงได้ทำคู่มือฉบับนี้ขึ้น เพื่อชี้แจง และเน้นย้ำ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรับราชการทหาร เพื่อจะปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง และมีจิตสำนึกที่ดี พร้อมที่จะอุทิศร่างกาย แรงใจ เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อออกไปรับใช้ประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ สมกับเป็นชายชาติทหารอย่างแท้จริง หวังว่าคู่มือเรื่องความรู้เกี่ยวกับการรับราชการทหารฉบับนี้ คงเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ศึกษา หน่วยงานในสถานศึกษา และผู้ชายไทยที่ต้องเข้ารับราชการทหาร

2. ทหารเป็นหน้าที่ของชายไทย

ประเทศตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ปกครองประเทศเป็นต้นมา กำหนดให้ชายไทยทุกคนต้องรับราชการทหารและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรพุทธศักราช 2540 ฉบับที่ใช้ในปัจจุบันยังกำหนดไว้ในหมวดที่ 4 หน้าที่ของชายไทย มาตรา 69 ซึ่งมีความว่า "บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษา อบรม ... ฯลฯ. ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 มาตรา 7 บัญญัติว่า "ชายที่มีสัญชาติเป็นไทย" และการได้มีสัญชาติไทยเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติไทยตามกฎหมายมีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน พ.ศ. 2508

ดังนั้น หน้าที่ของชายไทยทุกคนต้องรับราชการทหาร หรือ "ต้องไปเกณฑ์ทหาร" ซึ่งการรับใช้ชาติด้วยการเป็นทหารเป็นเรื่องที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เพราะกองทัพไทยจะฝึกฝนผู้เข้ารับราชการทหารให้มีระเบียบวินัย ฝึกหัดวิชาชีพเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ อันเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างมากแก่ทหารเกณฑ์ทุกคน ซึ่งปกติการเกณฑ์ทหารจะกระทำกันในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี ปีละครั้ง และต้องเข้ารับราชการเป็นทหารเกณฑ์จำนวน 2 ปี แต่มีข้อยกเว้นและผ่อนผันสำหรับผู้ที่ยังเรียนวิชารักษาดินแดน (ร.ด.) หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติรับราชการทหารและกฎกระทรวง ซึ่งจะกล่าวต่อไป

1. หน้าที่ของชายไทยที่จะต้องเกี่ยวกับการรับราชการทหารมีดังนี้

- 1.1 การลงบัญชีทหารกองเกิน (การขึ้นทะเบียนทหาร) ชายไทยเมื่ออายุย่างเข้า 18 ปี (17 ปีบริบูรณ์) ให้ไปแสดงตนเพื่อขึ้นทะเบียนทหารภายในปีพ.ศ.นั้น
- 1.2 การรับหมายเรียก (การรับหมายเกณฑ์) ทหารกองเกินทุกคนเมื่อมีอายุย่างเข้า 21 ปี (20 ปี บริบูรณ์) ใน พ.ศ. ไต ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายใน พ.ศ.นั้น
- 1.3 การเข้ารับการตรวจเลือก (การเข้าเกณฑ์ทหาร) ทหารกองเกินเมื่อได้รับหมายเรียกแล้ว จะต้องไปเกณฑ์ทหารตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายเรียก
- 1.4 การเข้ารับการเรียกพลของทหารกองหนุน ทหารที่ปลดจากกองประจำการโดยรับราชการ ในกองประจำการจนครบตามที่กฎหมายกำหนด หรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุน เมื่อมี หมายเรียกพล (เพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม) จะต้องไปรายงานตัวเพื่อเข้า รับการฝึก หรือทบทวนวิชาทหาร ให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคคลที่จะได้สัญชาติไทย จะต้องเข้าหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- 2.1 เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย
- 2.2 เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วย กฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ
- 2.3 เกิดในราชอาณาจักรไทย (นอกจากผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ที่มีบิดามารดาเป็น คนต่างด้าว และขณะที่เกิดบิดามารดาเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูต หรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทน ทางการทูต หรือพนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ และคนในครอบครัว ซึ่งเป็นญาติ อยู่ในอุปการะหรือคนใช้ ซึ่งเดินทางมาอยู่กับบุคคลดังกล่าว)
- 2.4 ผู้ที่ได้แปลงสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย
- 2.5 บุคคลที่ได้กลับคืนสัญชาติไทย ชายที่มีสัญชาติไทย เริ่มผูกพันกับกฎหมายรับราชการทหาร ตั้งแต่อายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ หรือ อายุย่างเข้า 18 ปี ในวาระแรกที่ได้ขึ้นทะเบียนทหารที่อำเภอตามที่ กฎหมายกำหนด

3. การนับอายุ

คนเกิดในวันใดเดือนใดก็ตามปีเดียวกัน เมื่อสิ้นปีนั้น อายุจะเท่ากันหมด คือ 1 ปีบริบูรณ์ และนับเป็นอายุย่าง 2 ปีด้วย เช่น คนเกิดวันที่ 1 ม.ค.2540 กับคนเกิดวันที่ 31 ธ.ค.2540 เมื่อสิ้นปี 2540 และในวันที่ 1 ม.ค.2541 ให้นับอายุครบ 1 ปีบริบูรณ์ และจะมีอายุย่าง 2 ปี เท่ากัน เรื่อยไปจนถึงวันที่ 31 ธ.ค. 2541 และเมื่อสิ้นปี 2541 แล้ว ในวันที่ 1 ม.ค. 2542 ให้นับอายุครบ 2 ปีบริบูรณ์และจะมีอายุย่าง 3 ปี ด้วยให้นับเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ตามที่ต้องการ การจะทราบอายุปัจจุบันเท่าใดให้เอา พ.ศ. ปัจจุบันตั้ง ลบด้วย พ.ศ.เกิด เช่น คนเกิด พ.ศ. 2524 จะมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ หรือย่างเข้า 18 ปี ตลอดปี 2541 คือ อายุครบและอายุย่าง ตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค.41 - วันที่ 31 ธ.ค.41

3. การลงบัญชีทหารกองเกิน

ชายที่มีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้า 18 ปี (17 ปีบริบูรณ์) ใน พ.ศ. ไต ให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน (ไปขึ้นทะเบียนทหารกองเกิน) ณ อำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายใน พ.ศ. นั้น (ตั้งแต่ 1 ม.ค.- 31 ธ.ค.) เช่น เกิด พ.ศ. 2524 ต้องไปขึ้นทะเบียนทหารใน พ.ศ. 2541 ผู้ใดไม่สามารถไปขึ้นทะเบียนทหารกองเกินด้วยตนเองได้ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน (ปกติควรให้ผู้ปกครอง) ถ้าไม่ไปแจ้งแทนในปีนั้นถือว่าหลีกเลี่ยงชัดเจน ทางอำเภอแจ้งความดำเนินคดีมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ส่งให้พนักงานสอบสวน คือ ตำรวจเปรียบเทียบปรับไม่ได้ ต้องดำเนินคดีถึงชั้นศาล) เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. ของปีถัดไป

1. การลงบัญชีทหารให้ปฏิบัติ ดังนี้

กรณีบิดาและมารดาสมรสกันตามกฎหมาย ให้ถือภูมิลำเนาของบิดาเป็นหลักในการลงบัญชีทหารถ้าบิดาถึงแก่กรรมแล้ว มารดายังมีชีวิตอยู่หรือถ้าทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมแล้ว มีผู้ปกครองให้ถือลำเนาในการลงบัญชีทหารที่อำเภอท้องที่ที่มารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนาแล้วแต่กรณี หรือถ้าบุคคลดังกล่าวถึงแก่กรรมหมดให้ลงบัญชีทหารที่อำเภอท้องที่ที่ผู้ลงบัญชีทหารมีภูมิลำเนาอยู่ (ภูมิลำเนาคือการที่มีรายชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้าน)

การขึ้นทะเบียนทหารกองเกิน ผู้ขอขึ้นใบแสดงตน เพื่อขึ้นทะเบียนทหารกองเกิน ต้องนำหลักฐานคือสูติบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน (ที่มีชื่อบิดา หรือมารดา) ต่อ นายอำเภอท้องที่ เมื่อนายอำเภอท้องที่ได้ตรวจสอบหลักฐาน เอกสารเห็นว่าถูกต้องแล้วจะรับลงบัญชีทหารและออกใบสำคัญทหารกองเกิน (แบบ สด.9) ให้เป็นหลักฐาน

2. การลงบัญชีทหารกองเกินแทน ผู้ใดมีความจำเป็นไม่สามารถไปลงบัญชีทหารด้วยตนเองได้ ต้อง ให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน โดยปกติจะเป็นบิดา มารดา หรือพี่ ซึ่งจะต้องเป็นกรณีที่กระชั้นวันหมดเขตระยะเวลาลงบัญชี (ประมาณเดือนธันวาคม) โดยมีความจำเป็นดังนี้

2.1 ป่วย

2.2 ไปอยู่ต่างประเทศยังไม่มีกำหนดกลับ หรือมีกำหนดกลับ หรือ มีกำหนดกลับแต่วันที่จะกลับเลยกำหนดเวลาการลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว

2.3 ไปศึกษาต่างท้องที่ ไม่สามารถจะกลับไปได้เพราะติดการสอบไล่

บุคคลซึ่งยังมีได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามระยะเวลาที่กำหนด ถ้าอายุยังไม่ถึง 46 ปีบริบูรณ์ ก็ต้องไปลงบัญชีทหารทุกคนตามกฎหมาย จะให้ผู้อื่นแจ้งแทนไม่ได้ ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารด้วยตนเองเพราะมีความผิดปกติขึ้นแล้ว เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วทางอำเภอจะออกใบสำคัญ(แบบ สด.9) ให้ไว้เป็นหลักฐานต่อไป เมื่อมีประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหารก็ย่อมทำได้ โดยแจ้งต่อนายอำเภอ (สัสดีอำเภอ) ท้องที่ที่ตนเองเข้ามาอยู่นั้น (โดยไม่ต้องแจ้งย้ายที่อำเภอเดิม) การแจ้งย้ายภูมิลำเนาทหารให้กระทำภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ย้ายทะเบียนเข้ามาอยู่ในท้องที่ใหม่โดยนำใบสำคัญ (แบบ สด.9) หรือหนังสือสำคัญ (แบบ สด.8) กับทะเบียนบ้านไปประกอบหลักฐานการแจ้งย้ายภูมิลำเนาทหารด้วย

อนึ่ง ถ้าได้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล ให้นำหลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล พร้อมกับใบสำคัญ (แบบ สด.9) หรือ หนังสือสำคัญ (แบบ สด.8) ไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหาร ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตเพื่อแก้หลักฐานให้ถูกต้อง เมื่อได้ขึ้นทะเบียนทหารกองเกินแล้ว ถือว่าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในอำเภอที่ได้ขึ้นทะเบียนทหารกองเกิน

อธิบายศัพท์

- ภูมิลำเนาทหาร หมายความว่า อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นได้แจ้งการลงบัญชีทหารกองเกินไว้ที่อำเภอแล้ว และบุคคลจะมีภูมิลำเนาทหารได้ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น

- ทหารกองเกิน หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกิน (ขึ้นทะเบียนทหาร) แล้ว

4. การรับหมายเรียกหรือการรับหมายเกณฑ์

ทหารกองเกินทุกคนเมื่อมีอายุย่างเข้า 21 (อายุ 20 ปีบริบูรณ์) ใน พ.ศ. ไต่ ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเกณฑ์ที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายใน พ.ศ. นั้น เช่น ทหารกองเกินเกิด พ.ศ. 2521 ให้ไปแสดงตนรับหมายเกณฑ์ได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2541 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2541 ในเวลาราชการ เมื่อรับหมายเกณฑ์แล้ว จะต้องไปรับการตรวจเลือก (เกณฑ์) ในเดือนเมษายน 2542 ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายเกณฑ์ หากไม่ไปจะถูกดำเนินคดีฐานหลีกเลี่ยงขัดขืน มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

1. การออกหมายเกณฑ์ หมายเกณฑ์นายอำเภอจะออกเฉพาะผู้ที่ได้ลงบัญชีเป็นทหารกองเกินแล้ว คือ

1.1 ผู้ที่มีอายุ 21 ปีบริบูรณ์ ในปีที่จะเข้ากองประจำการ

1.2 ผู้ที่มีอายุ 22-29 ปีบริบูรณ์ ซึ่งต้องไม่เคยเข้าตรวจเลือก (เกณฑ์ทหาร) หรือเป็นคนหลีกเลี่ยง ไม่มารับการเกณฑ์ในปีก่อนๆ (ศาลตัดสินลงโทษแล้ว) หรือพ้นจากฐานะการยกเว้น หรือผ่อนผัน หรือได้รับการผ่อนผันเนื่องจากเป็นนิสิต นักศึกษา นักเรียน หรือผู้ที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดา หรือบุตร หรือคณะกรรมการตรวจเลือกมีความเห็นว่าป่วยรักษาไม่หายภายใน 30 วัน ในปีที่ผ่านมา

2. การรับหมายเกณฑ์แทน ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปรับหมายเกณฑ์แทน ถ้าไม่มีให้ถือว่า ผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืน การรับแทนจะต้องเป็นกรณีใกล้วันหมดเขตรับหมายเกณฑ์(ประมาณเดือนธันวาคม) โดยมีความจำเป็น ดังนี้

2.1 ป่วย

2.2 ไปอยู่ต่างประเทศยังไม่มีกำหนดกลับ หรือมีกำหนดกลับแต่วันที่จะกลับนั้นเลย

กำหนดเวลาการรับหมายเกณฑ์แล้ว

2.3 ไปศึกษาต่างท้องที่ ไม่สามารถจะกลับไปได้เพราะติดการสอบไล่

การที่จะให้รับหมายเกณฑ์แทนหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนายอำเภอ การรับหมายเกณฑ์แทนจะต้องมีหนังสือมอบหมายหรือมอบฉันทะของทหารกองเกินผู้นั้นถึงนายอำเภอ โดยผู้รับแทนนำมาแสดงแล้วให้สัสดีอำเภอลงทะเบียนรับหนังสือ และให้ทางอำเภอทำการสอบสวนปากคำผู้รับแทนนั้นไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งผู้รับแทนจะต้องให้คำรับรองในการสอบสวนว่า จะมอบหมายเกณฑ์ที่รับไปนั้นนำไปมอบให้แก่ทหารกองเกินผู้นั้น พร้อมกับแจ้งวันเวลาและสถานที่เกณฑ์ทหารให้ทราบ แล้วเสนอนายอำเภอ ขออนุมัติก่อนมอบหมายเกณฑ์ให้รับไป ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ทหารกองเกินผู้นั้นอ้างว่าไม่ได้รับหมายเกณฑ์ในกรณีที่เกิดเสี่ยงชัดเจน ไม่ไปเข้ารับการเกณฑ์ทหาร

3. การจัดทำประกาศ ในเดือนตุลาคมทุกปี ทางอำเภอจะจัดทำประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า 21 ปี ใน พ.ศ. นั้นไปแสดงตนเพื่อรับหมายเกณฑ์ที่ อำเภอ ประกาศเช่นว่านี้จะปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่เปิดเผยตามชุมชนในท้องที่นั้น กับนายอำเภอจะส่งประกาศให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย ถ้าผู้ใดไม่ไปรับหมายเกณฑ์ตามกำหนดจะถูกดำเนินคดีอาญาฐานหลีกเลี่ยงชัดเจน มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับแต่ถ้าทางอำเภอได้ส่งรายชื่อไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามจับกุมตัวมาดำเนินคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

ส่วนที่ 2

การเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.)

นักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) คือ บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างเข้ารับการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด^[11] ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2503 หรือ นิยมเรียกว่า (อย่างไม่เป็นทางการ) รด. เป็นกำลังสำรองของกองทัพไทยภายใต้การควบคุมของ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน การคัดเลือกช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี จะมีการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร โดยผู้เข้ารับการคัดเลือกจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้^[12]

1. สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และมีผลการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ตั้งแต่ 1.0 ขึ้นไป
2. กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเปิดทำการฝึกวิชาทหาร
3. เป็นบุคคลชายหรือหญิงและมีสัญชาติไทย
4. เป็นบุคคลผู้มีอายุตั้งแต่ 15 ปี และไม่เกิน 22 ปี นับตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และต้องได้รับคำยินยอมจาก บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง (กรณีที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ)
5. เป็นบุคคลที่ไม่พิการ ทูพพลภาพ หรือมีโรค^[13]ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร พ.ศ. 2497
6. เป็นบุคคลที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามการเป็นทหารในเฉพาะบางท้องที่^[14]ตามกฎหมาย ที่ออกตามความในมาตรา 13 (3) แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497
7. เป็นบุคคลผู้มีน้ำหนัก ขนาดรอบตัว ขนาดส่วนสูง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยผู้สมัครต้องผ่านการทดสอบร่างกาย ตามเกณฑ์ที่กำหนด^[15]
8. มีใบรับรองของสถานศึกษาว่ามีความประพฤติเรียบร้อย สมควรเข้ารับการฝึกวิชาทหาร

นอกจากนี้ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นบุคคลผู้มีค่าดัชนีมวลกาย (BMI: Body Mass Index)^[16] อยู่ในเกณฑ์ปกติ และต้องไม่อยู่ในภาวะโรคอ้วน ซึ่งมีดัชนีความหนาของร่างกาย ตั้งแต่ 30 กิโลกรัมต่อตารางเมตรขึ้นไป (BMI = น้ำหนักตัว (กก.) / ส่วนสูง² (ม.²))
2. ผ่านเกณฑ์ทดสอบสมรรถภาพการคัดเลือกนักศึกษาในปี พ.ศ. 2553 คือ วิ่ง 800 เมตร ใน 3 นาที 15 วินาที, ลูกนั่ง (ซิดอัป) 34 ครั้ง ใน 2 นาที , ดันพื้น (วิดพื้น) 22 ครั้ง ใน 2 นาที

หลักสูตรและการเรียนการสอน

เป้าหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี

- ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้วิชาทหารเบื้องต้นในระดับลูกแถว เพื่อให้บังเกิดความ มีระเบียบวินัยเสริมสร้างบุคลิกลักษณะทหาร สามารถใช้อาวุธประจำกายและทำการยิงอย่างได้ผล
- ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้วิชาทหารในระดับผู้บังคับหมู่เพื่อให้มีความพร้อม ในการควบคุมบังคับบัญชาหน่วยในการปฏิบัติการรบในแบบ และการรบนอกแบบ
- ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้วิชาทหารในระดับรองผู้บังคับหมวดเพื่อให้มีความพร้อม ใน การควบคุมบังคับบัญชาหน่วยในการปฏิบัติการรบในแบบ และการรบนอกแบบ
- ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้วิชาทหารในระดับผู้บังคับหมวดเพื่อให้มีความพร้อม ในการ ควบคุมบังคับบัญชาหน่วยในการปฏิบัติการรบในแบบ และการรบนอกแบบ

การฝึกวิชาทหารดังกล่าว ถ้ามีการละเว้นการเรียน 1 ปี โดยไม่แจ้งลาพักเข้ารับการฝึก จะถือว่าสิ้นสุดสภาพ ความเป็นนักศึกษาวิชาทหารไม่สามารถเข้ารับการฝึกในชั้นปีต่อไปได้¹⁷¹

นักศึกษาวิชาทหารในส่วนของกองทัพบก สามารถแบ่งออกได้ 5 เหล่าคือ

1. เหล่าทหารราบ
2. เหล่าทหารม้า
3. เหล่าทหารปืนใหญ่
4. เหล่าทหารสื่อสาร
5. เหล่าทหารช่าง

ซึ่งนักศึกษาวิชาทหารในจังหวัดลำปาง สังกัดเหล่าทหารราบ

การเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหาร แบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ดังนี้

ภาคที่ตั้ง

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน (นรต.) กำหนดให้หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในส่วนกลางทำ การฝึก 20 สัปดาห์ ทั้งหมด 80 ชม. ในชั้นปีที่ 4 และ 5 นั้นจะมีการฝึกศึกษาวิชาเหล่าใน 40 ชม.หลัง และสำหรับส่วนภูมิภาค (มทบ. และ จทบ.) จะทำการฝึกภาคที่ตั้งในช่วงปิดภาคต้นของสถานศึกษา ปกติ

ภาคสนาม

1. นักศึกษาวิชาทหารชาย **ชั้นปีที่ 3** ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกตามที่ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารประจำ จทบ. มทบ. อย่างน้อย 6 วัน 5 คืน **ชั้นปีที่ 4** ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จ.กาญจนบุรี อย่างน้อย 7 วัน 6 คืน **ชั้นปีที่ 5** ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จ.กาญจนบุรี อย่างน้อย 7 วัน 6 คืน
2. นักศึกษาวิชาทหารหญิง **ชั้นปีที่ 3** ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกตามที่ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารประจำ จทบ. มทบ. อย่างน้อย 3 วัน 2 คืน **ชั้นปีที่ 4** ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จ.กาญจนบุรี อย่างน้อย 5 วัน 4 คืน **ชั้นปีที่ 5** ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จ.กาญจนบุรี อย่างน้อย 5 วัน 4 คืน

หลักสูตรพิเศษ

ปัจจุบัน มีการฝึกหลักสูตรพิเศษ เช่น การกระโดดร่มแบบพาราเซล สำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยมีการฝึกภาคที่ตั้งและภาคสนามเพิ่มเติมจากหลักสูตรปกติ

สิทธิที่นักศึกษาวิชาทหารจะได้รับ

1. การแต่งกาย

นักศึกษาวิชาทหารมีสิทธิแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารได้ ตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารและเครื่องแบบผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ. 2521 การยกเว้นตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ระหว่างการเข้ารับการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรของกระทรวงกลาโหม ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2503 มีสิทธิได้รับการยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497

2. การเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

บุคคลชายผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน^[221] นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 1 มีสิทธิเข้ารับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี 6 เดือน หรือร้องขอสมัครใจเป็น 1 ปี นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 2 มีสิทธิเข้ารับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี หรือร้องขอสมัครใจเป็น 6 เดือน นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 3 มีสิทธิได้รับการขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1^[231] (ได้รับยกเว้นการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ)^[241]

การเพิ่มคะแนนพิเศษ

นักศึกษาวิชาทหารมีสิทธิได้รับการเพิ่มคะแนนพิเศษ เมื่อสอบเข้าโรงเรียนทหาร ตามข้อบังคับ กท.ว่าด้วยโรงเรียนทหาร พ.ศ. 2492 คือ

- สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 เพิ่มให้ร้อยละ 3
- สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 2 เพิ่มให้ร้อยละ 4
- สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เพิ่มให้ร้อยละ 5
- สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เพิ่มให้ร้อยละ 6
- สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เพิ่มให้ร้อยละ 7

การแต่งตั้งยศทหาร

การแต่งตั้งยศทหารของนักศึกษาวิชาทหารผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหาร (ในส่วนของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ) ซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการแต่งตั้งยศทหาร พ.ศ. 2507 ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรของกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2524 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรของกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2537 ดังต่อไปนี้ ^[25]

ระดับการศึกษาวิชาทหารหลักสูตรของ กท.	ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ศธ.รับรอง	ยศทหาร ทหารบก ทหารเรือ ทหาร อากาศ	อักษรย่อ ทบ. ตร. ทอ.	เงื่อนไข
ชั้นปีที่ 1	มัธยมศึกษาตอนปลาย (เทียบเท่า)	สิบตรี จ่าตรี จ่าอากาศตรี	ส.ต., จ.ต., จ.ต.	เข้ารับราชการกองประจำการ ครบกำหนดแล้ว
	อนุปริญญา (เทียบเท่า) - ปริญญาตรี	สิบโท จ่าโท จ่าอากาศโท	ส.ท., จ.ท., จ.ท.	รับราชการกองประจำการครบ กำหนดแล้วขึ้นทะเบียนและนำ ปลดแล้ว
ชั้นปีที่ 2	-	สิบตรี จ่าตรี จ่าอากาศตรี	ส.ต., จ.ต., จ.ต.	เข้ารับราชการกองประจำการ ครบกำหนดแล้ว
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (เทียบเท่า)	สิบโท จ่าโท จ่าอากาศโท	ส.ท., จ.ท., จ.ท.	รับราชการกองประจำการครบ กำหนดแล้วขึ้นทะเบียนและนำ ปลดแล้ว

	อนุปริญญา (เทียบเท่า) - ปริญญาตรี	สิบเอก จำเอก จำอากาศเอก	ส.อ., จ.อ., จ.อ.	รับราชการกองประจำการครบ กำหนดแล้วขึ้นทะเบียนและนำ ปลดแล้ว
ชั้นปีที่ 3	-	สิบโท จำโท จำอากาศโท	ส.ท., จ.ท., จ.ท.	ขึ้นทะเบียนและนำปลดแล้ว
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (เทียบเท่า)	สิบเอก จำเอก จำอากาศเอก	ส.อ., จ.อ., จ.อ.	ขึ้นทะเบียนและนำปลดแล้ว
	อนุปริญญา (เทียบเท่า) - ปริญญาตรี	จำสิบตรี พันจำ ตรี พันจำอากาศ ตรี	จ.ส.ต., พ.จ.ต., พ.อ.ต.	ขึ้นทะเบียนและนำปลดแล้ว
ชั้นปีที่ 4	ศึ ก ข า อ นุ ป ริ ญ ญา (เทียบเท่า) แต่ไม่สำเร็จ การศึกษา	จำสิบตรี พันจำ ตรี พันจำอากาศ ตรี	จ.ส.ต., พ.จ.ต., พ.อ.ต.	ขึ้นทะเบียนและนำปลดแล้ว
	อนุปริญญา (เทียบเท่า)	จำสิบโท พันจำ โท พันจำอากาศ โท	จ.ส.ท., พ.จ.ท., พ.อ.ท.	ขึ้นทะเบียนและนำปลดแล้ว
	ปริญญาตรี	จำสิบเอก พันจำ เอก พันจำอากาศ เอก	จ.ส.อ., พ.จ.อ., พ.อ.อ.	ขึ้นทะเบียนและนำปลดแล้ว
ชั้นปีที่ 5	ศึ ก ข า อ นุ ป ริ ญ ญา (เทียบเท่า) แต่ไม่สำเร็จ การศึกษา	จำสิบเอก พันจำ เอก พันจำอากาศ เอก	จ.ส.อ., พ.จ.อ., พ.อ.อ.	ขึ้นทะเบียนและนำปลดแล้ว
	อนุปริญญา (เทียบเท่า) - ปริญญาตรี	ร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรี	ร.ต., ร.ต.(ชื่อ) ร.น., ร.ต.	ได้รับการฝึกอบรมตามระเบียบ การแต่งตั้งยศของเหล่าทัพแล้ว นำขึ้นทะเบียนและนำปลด
หลักสูตรฝึก เลื่อนยศ(สูงสุด)		พันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี	พ.ต., น.ต. (ชื่อ) ร.น., น.ต.	เข้ารับการฝึกวิชาทหารตาม ระเบียบของเหล่าทัพ

- หมายเหตุ 1 : ยศทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานยศทหาร ให้มี คำว่า "ว่าที่" นำหน้านายศนั้น ๆ
- หมายเหตุ 2 : เมื่อได้รับการแต่งตั้งยศ^[26]เป็นนายทหารสัญญาบัตร ให้ปลดเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน (ไม่มีเบี้ยหวัด)^[27] หรือได้รับการแต่งตั้งเป็นนายทหารประทวน (ไม่มีเบี้ยหวัด) ซึ่งทั้งสองกรณีให้ ปลดเป็นทหารกองหนุน ประเภทที่ 1 เช่นเดียวกัน
- หมายเหตุ 3 : เมื่อสมัครสอบคัดเลือกและได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการทหาร การแต่งตั้ง การเลื่อนหรือลด ตำแหน่ง การย้าย การโอน การเลื่อนชั้นเงินเดือน...ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหม กำหนด ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. 2521^[28] (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2551^[29]) ส่วนการแต่งตั้งยศทหารให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตาม พระราชบัญญัติยศทหาร พ.ศ. 2479^[30] (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2494^[31] และ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2505^[32])

ส่วนที่ 3

การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารประจำการ

โดยปกติแล้วชายที่มีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุ 21 ปีบริบูรณ์ในปีใดจะต้องไปเกณฑ์ทหารทุกคน แต่กฎหมายก็ยังเปิดโอกาสให้สิทธิแก่บุคคลบางประเภทได้รับการยกเว้น ไม่ต้องเกณฑ์ทหารเช่นบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2587 โดยมีรายละเอียดสรุปพอเป็นสังเขปดังนี้

1. ยกเว้นให้ทั้งในยามปกติและในยามสงคราม (มาตรา 13) ได้แก่

1.1 พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์หรือที่เป็นเปรียญและนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์ (ถ้าได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้วให้จำหน่ายออกจากบัญชีทหาร) แต่ถ้าลาสิกขาให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ลาสิกขา หากแจ้งเกินกำหนดนี้จะถูกดำเนินคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและถ้าอายุยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ ก็ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกด้วย

1.2 คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 74 (พ.ศ.2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2479 เช่น ต้อหิน หูหนวกทั้งสองข้าง ลิ้นหัวใจพิการ หืด เบาหวาน โรคลจิต ไข้ คนเผลอ ฯลฯ บุคคลประเภทนี้ต้องไปรับหมายเรียกฯ ตามกำหนดและเข้ารับการตรวจเลือกตามกฎหมายเรียกฯ เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกเห็นว่ามีความพิการตามที่กำหนดในกฎหมายกระทรวงจริง จะปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ 2 และทางจังหวัดจะออกใบสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

1.3 บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 45 (พ.ศ. 2518) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ ขนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในบางพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะไม่รู้หนังสือภาษาไทย อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีก็แตกต่างกันด้วยดังนั้น ทางราชการจึงไม่ประสงค์ที่จะให้บุคคลประเภทนี้เป็นทหาร เช่น ขนชาวกระเหรี่ยง บ้านแม่สอด หมู่ที่ 4 ตำบลคลองลาน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ฯลฯ

2. ยกเว้นให้เฉพาะในยามปกติเท่านั้น (มาตรา 14) ได้แก่

2.1 พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวน ซึ่งเป็นนักรรตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง (ให้นำหลักฐานการสำเร็จนักรรฯ ไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอหรือคณะกรรมการตรวจเลือกเพื่อดำเนินการยกเว้นให้ กรณีนี้ควรจะทำก่อนวันตรวจเลือกเพื่อดำเนินการยกเว้นให้กรณีนี้ควรจะทำก่อนวันตรวจเลือกเพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปในตรวจเลือกจะเป็นการสะดวกกว่า) แต่ประจำอยู่ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ลาสิกขา หากแจ้งเกินกำหนดนี้จะถูกดำเนินคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าอายุไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ ก็ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกด้วย

2.2 นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้ (กรณีนี้ให้ไปติดต่อขอยกเว้นต่อนายอำเภอท้องที่ ซึ่งสุเหร่า อาราม หรือสำนักตั้งอยู่เพื่อตรวจสอบหลักฐาน เมื่อเห็นว่าถูกต้องจะดำเนินการยกเว้นให้แต่เมื่อพ้นจากฐานะประจำในกิจของศาสนา ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการอยู่ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น หากแจ้งเกินกำหนดจะถูกดำเนินคดีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินสองร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าอายุยังไม่ถึง 30 ปี บริบูรณ์ ก็ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกด้วย

2.3 บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (นศท.) และนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม (กรณีนี้เจ้าตัวต้องประสานกับสถาบันการศึกษา เพื่อดำเนินการขอยกเว้น)

2.4 ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎหมายกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้ (เจ้าตัวจะต้องประสานกับส่วนราชการต้นสังกัด เพื่อดำเนินการขอยกเว้นให้)

2.5 นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม (เจ้าตัวจะต้องประสานกับศูนย์ฝึก ๆ เพื่อดำเนินการขอยกเว้นให้)

2.6 บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ และบุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้งรวมกันตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน (กรณีนี้ให้นำหลักฐานการแปลงสัญชาติหรือหลักฐานการต้องโทษไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอ เพื่อดำเนินการขอยกเว้นให้)

อธิบายศัพท์

- คนผ่อนผัน คือ ทหารกองเกินที่อยู่ระหว่างการศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือโรงเรียนอาชีวะ และโรงเรียนประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ตามที่กำหนดในกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษาได้ส่งรายชื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารแล้ว

- คนหลีกเลี่ยงซัดขึ้น คือ ทหารกองเกินที่รับหมายเรียกของนายอำเภอแล้วไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก ซึ่งได้ตัวมาดำเนินคดี และศาลได้พิพากษาให้ลงโทษ

- คนที่ขาดการตรวจเลือก คือ ทหารกองเกินที่รับหมายเรียกของนายอำเภอ และไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก แต่ยังไม่ได้ตัวมาดำเนินคดี หรืออยู่ในระหว่างดำเนินคดี

- คนยกเว้น คือ ทหารกองเกินที่ได้รับการยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกในยามปกติ เช่น พระภิกษุ นักรธรรม ผู้ที่อยู่ระหว่างการฝึกวิชาการทหาร ฯลฯ

- คนจำพวกที่ 1 ได้แก่ ทหารกองเกินซึ่งมีรายการสมบุรณ์ดี

- คนจำพวกที่ 2 ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบุรณ์ดีเหมือนคนจำพวกที่ 1 แต่ไม่ถึงกับทุพพลภาพ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ.2518) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.

- คนจำพวกที่ 3 ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการทหารในขณะนั้นได้ เพราะป่วยซึ่งจะบำบัดให้หายภายในกำหนด 30 วันไม่ได้

- คนจำพวกที่ 4 ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการได้ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 74 (พ.ศ.2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497

- ขนาดรอบตัว คือ ความกว้างของรอบอกซึ่งมีวิธีวัดโดยให้คล้องแถบเมตรรอบตัวในลักษณะการแขนหรือยกแขนทั้งสองข้างขึ้นให้ริมล่างของแถบเมตรได้ระดับราวนมโดยรอบ และเมื่อได้ลดแขนลงในลักษณะท่าตรงแล้วให้วัดเมื่อหายใจออกเต็มที่หนึ่งครั้ง และหายใจเข้าเต็มที่หนึ่งครั้ง

- ขนาดถัดรอง คือ ผู้ที่มีขนาดสูงตั้งแต่ 1 เมตร 59 เซนติเมตร ลงมาถึง 1 เมตร 46 เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ 76 เซนติเมตรขึ้นไป ในเวลาหายใจออก

- คนไม่ได้ขนาด คือ ผู้ที่มีขนาดสูงไม่ถึง 1 เมตร 46 เซนติเมตร หรือมีขนาดรอบตัวไม่ถึง 76 เซนติเมตร

การยกเว้น

นอกจากทางราชการจะยกเว้นให้แก่บุคคลบางประเภทไม่ต้องไปเข้ารับราชการเกณฑ์ทหารแล้ว ยังผ่อนผันให้แก่บุคคลบางประเภทเช่นกัน มีรายละเอียดดังนี้

1. ผ่อนผันให้แก่บุคคลบางประเภทไม่ต้องไปตรวจเลือกเป็นการผ่อนผันให้เฉพาะคราว (มาตรา 27) ได้แก่

1.1 ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง

1.2 ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการหรือโรงงานอื่นใด ในระหว่างที่มีการรบหรือการสงคราม อันเป็นอุปกรณีในการรบหรือการสงครามและอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม

1.3 บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม

กรณีตามข้อ 1.1, 1.2, และ 1.3 เจ้าตัวที่ถูกเรียกจะต้องนำหมายเรียก ฯ รายงานส่วนราชการต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อส่งรายชื่อพร้อมหลักฐานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหาร ซึ่งจะจัดส่งผ่อนผันให้ตามระเบียบ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มอบอำนาจในการผ่อนผันการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน)

1.4 นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ

1.4.1 ถ้าเป็นทุนของกระทรวง ทบวง กรม หรือ ส่วนราชการใด โดยอยู่ในความประพฤติดของผู้ดูแลนักเรียนไทย ของรัฐบาลไทยสำหรับประเทศนั้น ๆ สำนักงาน ก.พ.จะเป็นผู้ดำเนินการผ่อนผันต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหารให้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดจะออกหนังสือผ่อนผันการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร (แบบ สด.41) ให้ไว้เป็นหลักฐานโดยมีเงื่อนไขว่า "ถ้าต้องออกจากการศึกษาจากต่างประเทศมาถึงประเทศไทยก่อนกำหนด หรือ ก.พ. ได้ขอถอนการผ่อนผัน การผ่อนผันเป็นอันยุติ" กรณีนี้เจ้าตัวจะต้องแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอภูมิลำเนาทหารและถ้าอายุยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์จะต้องเข้ารับการตรวจเลือกด้วย

1.4.2 ถ้าเป็นทุนส่วนตัว ต้องให้บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครอง ยื่นคำร้องขอผ่อนผันต่อ นายอำเภอภูมิลำเนาทหาร (อำเภอที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้ว) พร้อมด้วยหลักฐานดังนี้

1.4.2.1 หนังสือรับรองของสำนักศึกษา (ระบุว่าไปศึกษาวิชาอะไร หลักสูตรกี่ปีให้แปล เป็นภาษาไทยกำกับ ลงชื่อ ตำแหน่งผู้แปลด้วย)

1.4.2.2 หนังสือรับรองของสถานทูต หรือ สถานกงสุล หรือผู้ดูแลนักเรียนไทยในประเทศ นั้น ๆ

1.4.2.3 สำเนาใบสำคัญ (แบบ สด.9)

1.4.2.4 หมายเรียก ฯ (แบบ สด.35) ถ้ามี

1.4.2.5 สำเนาทะเบียนบ้าน

เมื่อทางอำเภอสอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการผ่อนผัน ก็ จะดำเนินการให้โดยส่งหลักฐานไปยังจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ ก็ จะออกหนังสือผ่อนผันการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหาร (แบบ สด.41) ให้ไว้เป็นหลักฐานโดยมีเงื่อนไขว่า "ถ้า ต้องออกจากการศึกษาจากต่างประเทศมาถึงประเทศไทยก่อนกำหนด การผ่อนผันเป็นอันยุติ "กรณีนี้เจ้า ตัวจะต้องแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอภูมิลำเนาทหารและถ้าอายุยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ จะต้องเข้ารับ การตรวจเลือกด้วย

1.5 เกิดเหตุสุดวิสัย กรณีนี้ไม่มีการผ่อนผันล่วงหน้าแต่เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยแม้จะได้ รมัดระวางแล้วก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ทหารกองเกินเดินทางไปเข้ารับการตรวจเลือก ประสบอุบัติเหตุรถคว่ำ หรือเรือล่มระหว่างเดินทาง จนไปเข้ารับการตรวจเลือกไม่ได้แบบนี้ ก็ไม่ถือว่าหลีกเลี่ยงชัดเจน แต่การที่จะ ทราบว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่นั้นจะทราบได้ต่อเมื่อทางอำเภอได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้ว

1.6 ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น ซึ่งต้องเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ คือ อายุ 22-29 ปีบริบูรณ์ ถ้าได้รับหมายเรียกและไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้เพราะไม่มีค่าพาหนะหรือจะไปไม่ทัน เมื่อนายอำเภอ นั้น ส อ บ ส ว น ไ ต ค ว า ม จ ร ิ ง ก ็ จ ะ ร ับ เ ข้ า ต ร ว จ เ ล ี ก ต ำ ม ร ะ เ ป ี ย บ

1.7 ป่วยไม่สามารถเข้ารับการตรวจเลือกได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และเชื่อถือได้มาแจ้งต่อ คณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก กรณีนี้ต้องนำไปรับรองแพทย์ไปแสดงด้วย และเมื่อเสร็จการตรวจ เลือกลงแล้ว ทางอำเภอจะเรียกตัวผู้ไปแจ้งสอบสวน และสอบสวนตัวผู้ป่วยด้วย หากป่วยจริงก็ไม่ถือว่าหลีกเลี่ยง ชัดขึ้น ทางอำเภอจะมอบหมายเรียกให้มาเข้ารับการตรวจเลือกในปีถัดไป

2. ผ่อนผันให้แก่บุคคลบางประเภทในกรณีที่มีคนพอ (มาตรา 29)ได้แก่

2.1 บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาซึ่งไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ หรือชรา จนหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้ากองประจำการพร้อมกันคงผ่อนผันให้ คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก ถ้าบิดาหรือมารดาไม่สามารถจะเลือกได้ก็ ให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาผ่อนผันให้หนึ่งคน

2.2 บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตาย หรือไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ และบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้เมื่อบุตรหรือพี่น้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

การผ่อนผันตามข้อ 2.1 และ 2.2 จะต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกทหาร ไม่น้อยกว่า 30 วัน เพื่อนายอำเภอจะได้สอบสวนหลักฐานไว้ก่อนวันตรวจเลือก และต้องร้องขอต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะได้พิจารณา หากเห็นว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะผ่อนผันให้ กรณีนี้เป็นกรผ่อนผันเป็นปีๆ ไป หากปีต่อไปยังมีความจำเป็นอยู่เช่นเดิม ก็ต้องขอผ่อนผันใหม่และปฏิบัติเช่นเดียวกับปีก่อน ๆ ถ้าไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ผ่อนผันเมื่อใด และอายุยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ ก็ต้องเข้ารับการตรวจเลือก

2.3 บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษิตตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 73 (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497

2.3.1 นักศึกษามหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผ่อนผันให้เฉพาะผู้ซึ่งระหว่างการศึกษิตที่ไม่สูงกว่าชั้นปริญญาโท และผ่อนผันให้จนถึงอายุครบ 26 ปี

2.3.2 นักศึกษามหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผ่อนผันให้เฉพาะ ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษิตเพื่อรับประกาศนียบัตรหรือปริญญาที่ไม่สูงกว่าชั้นปริญญาโท และผ่อนผันให้จนถึงอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์

ก. กรณีเป็นมหาวิทยาลัย สถาบัน หรือวิทยาลัยของรัฐให้ขอผ่อนผันไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ (ปีที่มีอายุครบ 21ปีบริบูรณ์)

ข. สำหรับ มหาวิทยาลัย สถาบัน หรือวิทยาลัย ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้แจ้งต่อทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อขอผ่อนผันไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ

ข้อควรจำ

1. นักศึกษา ซึ่งมีสิทธิได้รับการผ่อนผันตลอดเวลาที่อยู่ในระหว่างการศึกษิต จะต้องไปแสดงตนต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกทุกปีตามที่กำหนดไว้ในหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร(แบบ สด.35) เมื่อไปแสดงตนจะได้รับใบรับรองผลการตรวจเลือก (แบบ สด.43) ในฐานะคนผ่อนผันไว้เป็นหลักฐาน หากไม่ไปแสดงตนต่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะมีความผิดตามกฎหมาย และเมื่อสำเร็จการศึกษาหรืออายุครบ 26 ปีบริบูรณ์แล้ว ถือว่าหมดเหตุผ่อนผันให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอหรือท้องที่ที่ตนอยู่ หรือทำการประจำภายใน 30 วันนับแต่วันที่สำเร็จการศึกษาหรือ

2. มีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์แล้ว เพื่อที่จะต้องเข้ารับการตรวจเลือกทหาร (เกณฑ์ทหาร) ต่อไป อย่างไรก็ดี หลังจากทำเรื่องขอผ่อนผันแล้วเพื่อความมรอบคอบ ประมาณเดือนมีนาคมของปีทีสี่สี่จังหวัดภูมิลำเนาทหารด้วยตัวเอง หรือให้ผู้ปกครองไปสอบถามแทนก็ได้ว่าเรื่องขอผ่อนผันได้ดำเนินการแล้วหรือยัง หากยัง

จะได้ดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลา ทั้งนี้เพื่อป้องกันการผิดพลาดทางธุรการจนเป็นเหตุให้เสียสิทธิต้องเข้ารับการตรวจเลือกจะอาจถูกเข้ากองประจำการได้

3. การผ่อนผันให้แก่ผู้ที่ถูกเป็นทหารเพื่อลาศึกษา นักศึกษาที่ไม่ได้รับการผ่อนผัน เมื่อไปตรวจเลือกทหารและถูกเข้ากองประจำการ จะมีสิทธิได้รับการผ่อนผันให้ลาศึกษาต่อได้เฉพาะหลักสูตรสาขาวิชาและในสถานศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่เท่านั้น ถ้าสำเร็จการศึกษาหรือต้องออกจากสถานศึกษานั้นๆ หรือมีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์แล้ว ก็ให้กลับเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการตามสังกัดและจะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

3.1 เป็นผู้ที่ยังสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถานศึกษาแห่งใหม่แต่อยู่ในระหว่างรอฟังผลสอบ

3.2 เป็นผู้ที่ไม่ได้ขอผ่อนผันการตรวจเลือกตามกฎหมายเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัยเพราะประสบอุบัติเหตุหรือป่วย

3.3 กรณีที่ไม่ใช่ความผิดของนักศึกษาและเป็นเหตุให้นักศึกษาไม่ได้รับสิทธิผ่อนผัน เช่น เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาส่งรายชื่อเพื่อขอผ่อนผันผิดพลาดหรือตกหล่น , หรือเอกสารหายระหว่างส่งไปยังจังหวัดภูมิลำเนาทหาร, หรือส่งภายหลังการตรวจเลือกเสร็จสิ้นแล้ว

แต่ถ้านักศึกษาผู้ใดซึ่งได้รับการผ่อนผันอยู่แล้วไปยื่นคำร้องขอสิทธิการผ่อนผันเพื่อเข้ารับการตรวจเลือก กรณีนี้ถ้าถูกเข้ากองประจำการไม่มีสิทธิผ่อนผันให้ลาศึกษาต่อ เพราะเป็นความสมัครใจของเจ้าตัวเอง

การยื่นเรื่องขอผ่อนผัน กรณีก่อนรายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ตามกำหนดในหมายนัดของนายอำเภอ ให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ โดยผ่านกรมและกระทรวงเจ้าสังกัดแล้วให้กระทรวงเจ้าสังกัดแจ้งต่อกระทรวงกลาโหม แต่ถ้าเข้ากองประจำการแล้วให้ยื่นเรื่องขอลาศึกษาต่อจากต้นสังกัด (หน่วยทหาร) เสนอตามสายการบังคับบัญชาจนถึงกระทรวงกลาโหม ส่วนการจะอนุมัติหรือไม่อนุมัตินั้นเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ถ้าอนุมัติให้ลาศึกษาต่อหน่วยทหารต้นสังกัดจะออกบัตรอนุญาตลาแบบ 2 ให้ไว้เป็นหลักฐาน

4. การผ่อนผันการให้แก่แพทย์ที่ถูกเป็นทหารเข้ารับราชการทหารกองประจำการจะผ่อนผันให้แก่แพทย์ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้น 1 สาขาเวชกรรมซึ่งจบการศึกษาแล้ว และต้องรับราชการชดใช้ทุนให้แก่ทางราชการ เมื่อถูกเข้ากองประจำการจะผ่อนผันให้รับราชการในกองประจำการน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดโดยให้ลาพักการปลด เพื่อไปรับราชการชดใช้ทุนตามสัญญา ดังนี้

4.1 ผู้ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 หรือ ชั้นปีที่ 2 จากกรมการรักษาดินแดน เมื่อขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วให้ลาพักการปลดเพื่อไปรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการตามส่วนราชการต้นสังกัด โดยขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แต่ถ้ายังไม่ได้รับการฝึกวิชาทหาร ให้ทำการฝึกวิชาทหารตามระเบียบเป็นเวลา 8 สัปดาห์ก่อน

4.2 ให้กระทรวงหรือทบวงต้นสังกัดที่แพทย์ผู้นั้นรับราชการอยู่ จัดทำบัญชีรายชื่อเฉพาะแพทย์ที่จบการศึกษาแล้ว และจะต้องรับราชการชดใช้ทุนแก่ทางราชการต่อกระทรวงกลาโหมเป็นปีๆ ก่อนวันตรวจเลือกไม่น้อยกว่า 30 วัน ถ้าผู้ใดถูกเข้าเป็นทหารกองประจำการก็ให้ส่งบัญชีรายชื่อต่อกระทรวงกลาโหมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเสร็จการตรวจเลือกของผู้นั้นแล้ว เพื่อดำเนินการตามข้อ 4.1

อธิบายศัพท์

- ก่อนรายงานตัว คือ นักศึกษาที่จับสลากแล้วถูกเข้ากองประจำการแต่ยังไม่เข้ารายงานตัวต่อหน่วยต้นสังกัด เช่น จับสลากได้ผลัด 2 คือ ต้องเข้าหน่วยในวันที่ 1 พ.ย. แต่เจ้าตัวยังไม่ได้เข้าหน่วยในวันที่ 1 พ.ย.

- เข้ากองประจำการแล้ว คือ นักศึกษาที่จับสลากแล้วถูกเข้ากองประจำการ ได้เข้ารายงานตัวกับหน่วยแล้ว เช่น จับสลากได้ผลัด 2 คือ ต้องเข้าหน่วยใน 1 พ.ย. ซึ่งเจ้าตัวได้เข้าหน่วยตั้งแต่วันที่ 1 พ.ย. ไปแล้ว

การเรียกพล

ผู้ที่ต้องถูกเรียกพลมีหลายประเภท แต่จะกล่าวถึงเฉพาะ "ทหารกองหนุนประเภทที่ 1" คือ ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด และทหารกองเกินที่จบการฝึกวิชาทหารในชั้นปีที่ 3 (รต. ปี 3) ขึ้นไป เมื่อขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเมื่อปลดเป็นกองหนุน จะได้รับหนังสือสำคัญ (สค.8) พร้อมกับสมุดประจำตัวทหารกองหนุน ประเภทที่ 1 ไว้เป็นหลักฐานภายในระยะเวลาประมาณไม่เกิน 2 ปี ทางราชการจะเรียกเข้ารับราชการทหารในการเรียกพล ซึ่งจะไม่เรียกทุกคน ดังนั้น ผู้ที่ถูกเรียกพลก็จะต้องไปตามวัน เวลา และสถานที่ ที่กำหนดต่อไป

1. การเรียกพล มีดังนี้

1.1 การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ คือ การเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหาร กำหนดไม่เกิน 1 วัน โดยกระทำในยามปกติเพื่อเข้ารับการตรวจสอบสภาพ ตรวจสอบบัญชี และซักซ้อมระเบียบ

1.2 การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร คือ การเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหาร มีกำหนดไม่เกิน 60 วัน โดยกระทำในยามปกติเพื่อเข้ารับการฝึกทบทวนวิชาทหาร

1.3 การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อม คือ การเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารมีกำหนดไม่เกิน 60 วัน โดยกระทำในยามปกติ และยามสถานการณ์คับขัน เพื่อทดลองแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้

1.4 การระดมพล คือ การเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารในยามที่ประเทศชาติอยู่ในสถานการณ์คับขัน โดยมีกำหนดเวลาขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นเพื่อป้องกันประเทศ หรือปราบปรามจลาจลและขยายกำลังอัตราสงคราม

การเรียกพลทั้ง 4 ประเภทนี้ เป็นการเตรียมพลเพื่อให้กำลังพลมีประสิทธิภาพในการพร้อมอยู่ตลอดเวลา ทหารกองหนุน เมื่อได้รับหมายเรียกพลจากนายอำเภอท้องที่แล้ว ต้องไปเข้ารับการเรียกพลตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายเรียกพล หากหลีกเลี่ยงขัดขืนจะมีความผิดตามกฎหมาย คือ หลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือทดลองความพร้อม หรือในการระดมพล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 4 ปี

2. การผ่อนผันการเรียกพล ทหารกองหนุนผู้ใด ถ้าเห็นว่าตนจะได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเรียกเข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม เพราะเป็น

2.1 นักศึกษา (ตั้งแต่ระดับ 5 หรือเทียบเท่าขึ้นไป) ก็ให้แจ้งต่อสถานศึกษาหรือส่วนราชการที่ตน

สังกัดอยู่ พร้อมส่งหลักฐานขอผ่อนผันไปยังกระทรวงกลาโหม ดังนี้

- 2.1.1 บัญชีรายชื่อ (แบบ สด.45)
- 2.1.2 สำเนาหนังสือสำคัญ (แบบ สด.87)
- 2.1.3 สำเนาหมายเรียกพล (ถ้ามี)
- 2.1.4 สำเนาหลักฐานการเปลี่ยนชื่อ – ชื่อสกุล (ถ้ามี)
- 2.1.5 สำเนาหลักฐานการย้ายภูมิลำเนาทหาร (ถ้ามี)

2.2 ครูหรืออาจารย์ ซึ่งประจำการสอนหนังสือ หรือวิชาการต่าง ๆ จะต้องไปขอผ่อนผันด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ทำการสอนอยู่ (ไม่ต้องส่งไปที่กระทรวงกลาโหม) โดยนำหลักฐาน ดังนี้

- 2.2.1 สำเนาหนังสือสำคัญ (แบบ สด.8)
- 2.2.2 หลักฐานรับรองว่าเป็นครูหรืออาจารย์
- 2.2.3 สำเนาทะเบียนบ้าน

การขอผ่อนผันนักศึกษา ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีรายชื่อ (แบบ สด.45) ส่งไปยังกระทรวงกลาโหมทันทีโดยไม่จำเป็นต้องรอให้ได้รับหมายเรียกพลก่อน ให้ขอผ่อนผันได้เมื่อเป็นทหารกองหนุนและอยู่ในระหว่างการศึกษาสำหรับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งยศเป็นนายทหารสัญญาบัตร ยศตั้งแต่ว่าที่ร้อยตรีขึ้นไป จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับทหาร ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งถือว่าเป็นนายทหารกองหนุน โดยปกติมีหน้าที่เข้ารับราชการปีหนึ่งไม่เกิน 2 เดือน จึงไม่มีสิทธิที่จะขอผ่อนผันการเรียกพล ทหารกองหนุนเมื่อได้รับหมายเรียกพลแล้ว ขอได้สละเวลาไปปรับเวลาทหารด้วยความสมัครใจ เพื่อเป็นการพบปะผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมรุ่น ทั้งเป็นการฝึกทวนแนะนำอาวุธใหม่ ๆ ในช่วงเวลาสั้น ๆ ดังนั้น อย่าได้คิดหลีกเลี่ยง ขัดขืน หรืออ้างความจำเป็นใดๆ จนเป็นเหตุให้ขาดการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีต่อชาติ ทั้งนี้ เพราะประโยชน์ต่อตัวท่านเองและประเทศชาติในที่สุด

ขั้นตอนการดำเนินงานการขอผ่อนผันการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการของสถานศึกษา

1. มหาวิทยาลัย ประกาศให้นักศึกษายื่นคำร้องขอผ่อนผันการตรวจเลือกฯ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมยื่นเอกสารหลักฐานภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยติดต่อได้ที่สำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น
2. มหาวิทยาลัย ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานการขอผ่อนผันการตรวจเลือกของนักศึกษาให้ครบและถูกต้อง ตามแนวทางที่สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด
3. มหาวิทยาลัย จัดทำบัญชีรายนามนักศึกษาที่มีสิทธิได้รับการผ่อนผันการตรวจเลือก ดังนี้
  - 3.1 บัญชีรายชื่อนักศึกษาที่มีสิทธิได้รับการผ่อนผันฯ
  - 3.2 บัญชีรายชื่อรวมของนักศึกษาที่มีสิทธิได้รับการผ่อนผัน
  - 3.3 บัญชีสรุปจำนวนนักศึกษาที่ขอผ่อนผันการตรวจเลือก
4. มหาวิทยาลัย ตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีรายชื่อนักศึกษาที่มีสิทธิได้รับการผ่อนผันให้ตรง

กับเอกสารหลักฐานการขอผ่อนผัน

5. มหาวิทยาลัย จัดส่งเอกสารหลักฐานและหนังสือการขอผ่อนผันให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในระยะเวลาที่กำหนด
6. มหาวิทยาลัย ประกาศให้นักศึกษาทราบข้อปฏิบัติสำหรับนักศึกษาที่ขอผ่อนผันฯ เบื้องต้น

เอกสารหลักฐานการขอผ่อนผันการตรวจเลือก

1. สำเนาใบสำคัญ (แบบ สด.9) จำนวน 2 ฉบับ
2. สำเนาหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร (แบบ สด.35) จำนวน 2 ฉบับ
3. สำเนาทะเบียนบ้านของนักศึกษา (ที่มีชื่อของนักศึกษาปรากฏ) จำนวน 2 ฉบับ
4. หนังสือรับรองการเป็นนักศึกษา (ติดต่ได้ที่ สบก.) จำนวน 1 ฉบับ

สิ่งที่ต้องรู้เรื่องการผ่อนผันการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

1. ปกติชายไทยที่มีอายุ 21 ปี ต้องไป "เกณฑ์ทหาร" ตามกฎหมาย แต่มีนักเรียน นักศึกษา มีสิทธิได้รับ "ผ่อนผัน" จนกว่าจะจบการศึกษา จึงจะไปเกณฑ์ทหาร
2. วิธีการผ่อนผัน เมื่ออายุ 20 ปี (20 บวก พ.ศ.เกิด เท่ากับ พ.ศ. ครบ 20 ปี) จะต้องนำ สด. 9 และ หมายเรียก ไปให้ฝ่ายทะเบียนของมหาวิทยาลัย บอกว่าต้องการ ผ่อนผันเกณฑ์ทหาร ทางมหาวิทยาลัยก็จะดำเนินการให้ส่งหนังสือไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัดตามภูมิลำเนาของนักศึกษา
3. ในวันเกณฑ์ทหารเดือนเมษายน (21 บวก พ.ศ. เกิด เท่ากับ พ.ศ.ที่ไปเกณฑ์ทหาร) นักศึกษาที่คาดว่าจะได้รับการผ่อนผัน ต้องไปแสดงตัวด้วยเมื่อเจ้าหน้าที่เรียกชื่อ และจะต้องไปแสดงตัวทุกปี (ถ้าไม่ไปจะมีปัญหาถึงขั้นต้องไปเป็นทหารเกณฑ์ โดยไม่ได้จับสลาก ดำแดง)
4. สำหรับผู้ผ่อนผันต้องการจะเข้าไปจับสลากดำแดง คือ ไม่ต้องการผ่อนผันอีกแล้ว ต้องไปบอกเจ้าหน้าที่ว่าขอสละสิทธิผ่อนผัน ทางเจ้าหน้าที่จึงจะเรียกชื่อเข้าตรวจร่างกาย วัดขนาด และจับสลากตามขั้นตอน
5. คนผ่อนผัน มีสิทธิผ่อนผันจนกว่าจะจบการศึกษาปริญญาตรี (ถ้าเรียนจบแล้วทางมหาวิทยาลัยไม่แจ้งถอนผ่อนผัน มีสิทธิผ่อนผันโดยปริยายไปจนอายุครบ 26 ปี เมื่ออายุ 27 ปี ต้องเข้าเกณฑ์ทหาร (27 บวก พ.ศ. เกิด เท่ากับ พ.ศ. ที่ต้องเกณฑ์) ถ้าไม่เข้าเกณฑ์จะมีความผิด
6. **ข้อควรระวัง** อารู้เท่าไม่ถึงการณ์ เมื่อได้รับการผ่อนผันแล้วจะต้องไปแสดงตัวต่อกรรมการฯ ทุกปี ถ้าปีไหนไม่ไปจะมีปัญหาภายหลัง เมื่อหมดเหตุผ่อนผัน จะถูกฟ้องศาล และปีต่อไปจะถูกจับเป็นทหาร โดยไม่ได้จับสลากดำแดงเลย.

